

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 11. De Irregularitate ex homicidio contracta verbo,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

CAP. XI.

De irregularitate ex homicidio contracta verbo.

SUMMARIUM.

- 122 Quando irregularitas ex homicidio contrahatur verbo.
 123 Diversa species mandati.
 124 Modi quibus irregularitas ex homicidio contrahitur mandando, & quando is qui iubet aliquem percuti, sit irregularis secuta morte, aut mutilatione.
 125 Legislator ferens legem de puniendo morte, aut mutilatione, non est irregularis, nisi in aliquo delinquente eam exequatur.
 126 Nonnulla alia obseruanda in iudicando, an irregularitas ex homicidio sit incurfa mandando.
 127 Irregularitas ex homicidio quando contrahatur defendendo verbo.
 128 Quatenus sint irregulares qui impediunt occisi, aut mutilati defensionem.
 129 Deferentes ad iudicem eos a quibus ipsi (non item alij) vexantur, aut bono communi nocent, excusari ab irregularitate per protestationem expressam, quod non querant poenam sanguinis.
 130 De teste, & alijs qui homicidio causam dant verbo, sufficienter ad irregularitatem.
 131 Aliquot casus in quibus etsi data sit aliqua causa mortis, non incurritur tamen irregularitas, eo quod non fuerit causa propinqua.
 132 Protestatio qua vitatur irregularitas, quando locum habeat, vel non habeat in conscientia.
 133 De eadem protestatione respectu aduocatorum & testium in causa sanguinis, itemq; Inquisitorum fides tradentium hereticos brachio seculari.
 134 Quid sit sentiendum de Clericis, qui intersunt executioni sententiae sanguinis.
 135 Consilium propter quod incurritur irregularitas, dari potest responsione, approbatione, & persuasione: ac quod eam non inducat responsio facta tantum causa cognitionis.
 136 Inducat autem ordinata ad executionem homicidij, vel mutilationis.
 137 Duplex differentia inter consuletem, & mandantem in incurrenda irregularitate ex homicidio.
 138 Quatenus ab irregularitate excusetur Confessarius, qui negat Iudici absolutionem nolenti iudicare secundum leges, quae poenam mortis, aut mutilationis imponunt.
 139 Approbatio homicidij, qua incurritur irregularitas.
 140 Ad quaestionem, An approbatio subsequens homicidium inducat irregularitatem: responsio negativa.
 141 Quatenus persuasione homicidij incurrat irregularitas.
 142 Quatenus ob datam persuasionem, causa mortis.
 143 Qui non incurrant, etiamsi persuasione dent causam mediatam, ex qua mors sit verosimiliter secuta.
 144 Irregularitas non incurritur dando causam mediatam, ex qua homicidium non est verosimiliter secutum.
 145 Responsio ad dubium: quando silens incurrat irregularitas ex homicidio.

De contractu mandando.

SECTIO I.

Mandatum aut est licitum, aut illicitum: & utrumque vel quo quis ipse mandat, vel quo alterius mandato cooperatur: est item aut expressum, aut tacitum. Mandatum licitum quo quis ipse mandat, declaratur exemplo illius, quo Iudex secundum allegata, & probata condemnat aliquem ad mortem, mandatum vero quo quis cooperatur, exemplo eius cuius eadem condemnatione affessor est Iudicis, aut est testis, aut notarius, aut alius qui attestations scribat aut sententiam, vel hanc legat cum publicatur. Mandatum autem il-

licitum quo quis ipse mandat, est omne mandatum homicidij, factum a priuata persona: Illicitum vero quis cooperatur mandato illicito, contingit scribendo literas, alis mandati, aut eas dictando aut transcribendo, aut legendo ei cui mandatum datur aut aliud huiusmodi faciendo. Mandatum denique expressum, esse illud, quo quis expresse alteri praecipit ut aliquem occidat vel mutilet, nomen ipsi indicat: sicut & illud esse tacitum, quo idem facit tacite. Cuius exemplum est apud legisperitos tritum, ut habet Couarr. ad Clement. Si furiosus par. 2. §. 1. nu. 3: quando quis passus iniuriam dixit filio, aut famulo, non regrediaris domum meam, donec ipse aliquid noui audiam de te: Talia enim verba indicant vltimendi animum.

Iam sicut mandando homicidium, operam subsecuto: ita etiam cooperando eidem mandato irregularitatem contrahit, D. Anton. 3. par. tit. 28. cap. 2. sub initium confirmat per citatum cap. Si quis viduam, iuncto cap. Sententiam, Ne Clerici vel Monachi: in quo tales cooperationes prohibentur Clericis: Similiter contrahi non tantum ob expressum, sed etiam ob tacitum mandatum Couarr. loco citato confirmat per cap. vlt. De homicidio in 6. in quo is discernitur irregularis, qui mandat aliquem percuti, expresse prohibens ne occidatur vel mutiletur, si is cui datum est mandatum occidat vel mutilet percutiendo.

In quo genere tacite mandantium, congruenter cap. Sicut dignum §. Qui vero, De homicidio: Maiolus lib. 5. cap. 48. ponit detractores, susurratores, ac delatores qui dedita operam; eaq; intentione ut vulnera interueniant, disseminant discordias: & mutilationes aut homicidia inde sequuntur.

Eximit vero, eum qui ad effectum disciplinae, ut Iudicem, patrem vel magistrum, mandati aliquem percuti, si mandatarium terminos mandati excedens, mutilet aut occidat: nisi verba mandati talia fuerint, quae executori animum auxerint ad mutilandum vel interficiendum ut haec esse possunt: siue viuus siue mortuus per te det poenas condignas. Habet adhuc alia idem Maiolus, quae quoniam ad sanam antedictorum intelligentiam faciunt, breuiter percurrere tacitis authoribus quos tum ipse tum etiam Alphonsus a Vivaldo in 2. parte candelabri aurei, tractatu de irregularitate num. 249. & aliquot seq. citant.

Primum est, mandatum homicidij, vel mutilationis, quod fit per modum legis, aut edicti, vel statuti, non inducere irregularitatem. Vnde ob legem Principis, qua poenam mortis vel truncationis manus imponit aliquibus criminosis, ut falsarijs literarum sua: si, etiamsi eiusdem legis autoritate multiplicentur, illius conditor non sit irregularis, nisi illius executionem more Iudicis in aliquo particulari delinquente fieri mander. Ad cuius rei confirmationem, aliquot authoribus in margine li. era H. citatis, Henricus de lib. 14. cap. 12. §. 6. adfert: quod legislator eam statuens, censetur tantum generalis causa homicidij, vel mutilationis: sicut & adhortas milites ad fortiter pugnandum in bello iusto, aut praedicans morte dignos hereticos, fures, &c.

Adde quod Ecclesiastici habentes iurisdictionem temporalem, etiamsi nequeant per se exercere iudicium sanguinis, ex cap. Clericis, & cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi: possint tamen eadem iurisdictionem committere Iudicibus secularibus: generaliter mandando, ut iustitiam administrent secundum leges. Neq; inde incurrere in irregularitatem, constat ex cap. finali, Ne Clerici, vel Monachi, in 6. quantumcunq; talis commissionis auctoritate plectatur quis: ut notat glossa ad ante citatum cap. Clericis, verbo Iudicem. Adde iuxta praedicta capitula, & cap. Ex literis, De excessibus Praelatorum, incurfuros: si per se exercerent talem iurisdictionem: itemque si commissario suo dicant ut certum aliquem criminiosum morte afficiat, aut mutilet: quia esset particularis causa talis mortis, aut mutilationis, ut alijs citatis in margine habet Henricus in citato §. 6.

Secundum est: si mandatarium repudiet mandatum, & postea mutata sententia ipsum exequatur, mandatarium effici nihilominus irregularem, quoniam ex ipsius mandato homicidium est nihilominus secutum.

Tertium est: mandantem homicidium effici irregularem, non solum si mandatarium illud statim committat, sed etiam si diu post: nisi prius ad eiusdem mandatarij notitiam veniret

facta à mandante sufficiens mandati reuocatio expressa, vel etiam tacita: qualis est, si mādans reuertatur in pristina amicitia cum eo quem mandauit occidi. Ita in Enchir. cap. 27. nu. 233. habet Nauarrus.

Quartum est: vt ille qui mandauit homicidium immunis sit ab irregularitate, non sufficere mandati reuocationē, nisi ea fiat opportune: ita scilicet, vt ante homicidij operationem, ea ad mandatarium perueniat: atq; nisi mandator aduertens eum in animo occidendi persistere virtute accepti mandati: vt pote qui putet ipsum reuocanti homicidium nihilominus gratum fore. Nisi, inquam, curet eidem mandatario persuadere, vt omnino desistat. Quod quidem curans bona fide quantum potest: si ille persistat in malo proposito (quia cōsebitur agere tantum ex odio particulari vel ex causa alia quam mandati) ipse mandans excusabitur ab irregularitate: quando quidem tale homicidium nullo modo sequetur ex ipsius mādato. Quæ excusatio locum habet etiam si eum, qui periclitatus non moneat, vt sibi caueat: quia non cooperatur secuturo homicidio. Ita alijs in margine citatis lit. O, notat Henriquez lib. 14. cap. 16. §. 2. Et in præcedenti cap. 12. §. 7. id ipsum ex eo confirmat, quod etiam si talis peccet contra charitatem: non tamen contra iustitiam, prout requiritur ad peccatum homicidij. Vnde sicut inde non contrahit obligationem ad restitutionem, ita nec irregularitatem incurrit.

Quintum est: qui dedit mandatum homicidij incurrere irregularitatem, non solum si occidatur is, quem mandauit occidi, verum etiam si occidatur mandataris, non autem ille quem mandauerat: nam & ipse suo mandato causa est talis homicidij.

Sextum est, vt eum qui homicidium, sic eum qui illud per quod ad homicidium facile perueniri potest mandat, secuto homicidio irregularitatem fieri: vt eum qui mandat in via trita bombardam discludi: vel manu armata accipere fundi possessionem. Quod deduci potest ex cap. vltimo, De homicidio, in argumento à minori ad maius.

Postremum est: ad tacitum mandatum homicidij irregularitatem inducens, illud reduci, quo Superior reum aliquem ad se adduci præcipit dicēdo, adducite eum viuum, vel mortuum: atq; reus ipse capientibus resistens, ab eis occiditur.

De eadem irregularitate ex homicidio contracta verbo: defendendo, seu dicendo in eam iam homicidij.

SECTIO II.

127. **D**efensione committitur homicidium per verba, cum quis alium ita verbis defendit, vt homicidium per se inde sequatur: prout accidit in causa sanguinis, patrocinando pro actore contra reum, qui sententia iudicis mutilatur, vel occiditur: aut pro reo contra actorem, qui ob imperitiam, aut negligentiam patrocinantis damnatus ad talionem, mutilatur vel occiditur quo utroq; defensionis modo irregularitatem induci, ex eo probatur, quod rationem quandam habet accusationis, propter quam imposta est irregularitas, per cap. Sententiam, & cap. Clericis, Ne Clerici, vel Monachi: ac per illam regulam communem, Quod irregularis sit, qui dedit causam propinquam homicidio, aut mutilationi.

128. Quæ regula locum habet etiam in illo, qui aliquem verbo retrahit a defensione eius qui mutilatur, vel occiditur: si quidem retrahat malo animo, nempe vt ille occidatur: non autem si affectu pietatis, vt solent pater & mater filium retrahere, ne ipse defendendo mutiletur, vel occidatur, prout notat Tabiena in verbo Irregularitas 2. nu. 17. Ratio vero est, quod hac intentione retrahens, non velit homicidium, sed fugam homicidij.

129. Habet item locum eadem regula in ijs, qui pro defensione propria personæ, vel aliter vtilitatis suæ gratia; aut etiam propinquorum, quorum res reputentur quasi propria, inquit Henriquez libro 14. capite 11. §. apud secularem Iudicem querelam deponentes, aut eum qui iniuriam intulit offentes (ex Nauarr. capite 27. numero 226.) petunt emendam sibi fieri, & prouideri ne contra se talia de cætero præsumantur. Itemq; in delatoribus criminum vergentium in reipub.

forniciæ, siue facta iam sint, siue fieri paterebatur; in quo tamen casu (prout attingunt Nauarr. in præceden. numero 213. & Couar. ad Clement. Si furiosus, par. 2. §. 5. num. 4.) datur ab irregularitate excusatio, sicut in præcedenti, si ipsi siue querelam deponentes, siue delatores, expresse protestentur se non intendere poenam sanguinis, ex cap. Prælati, De homicidio in 6. In ijs autem qui querimoniam deponunt alienæ tantum vtilitatis causa: memorata regula habet locum: ita vt illi secuto homicidio, vel mutilatione, etiam si protestatione vtantur, in irregularitatem incurrant: prout communem sententiam esse Nauarr. habet in eod. cap. 27. num. 217. per citatum cap. Prælati, ponderando verbum, Suis. Admonet Henriquez in citato lib. 14. capite 11. §. 5. in principio, non esse necessarium protestationem prædictam fieri simul cum delatione: sed satis esse eam Iudici proponere antequam præferat sententiam. Illa autem Clericis indulgetur, vt in eodem cap. Prælati expressum est, ne ipsi à laicis impune vexarentur in suis personis, aut in suis rebus.

Habet adhuc locum eadem regula in teste, super cuius attestatiōe firmatur sententia sanguinis, etiam si inuitus testimonium tulerit. Ratio est, quam habet Henriquez in sequen. cap. 12. §. 9. quod testimonium sit per se de ijs ob quæ mors inferretur: vt pote influens in sententiam sanguinis, tribuendo illi veritatem iudicij.

Amplius eadem regula locum habet in eo qui malefactorum querentibus ad mortem, reuelat ubi sit: vel hoste aliquem insequente indicat quæ viâ fugerit: aut furis interfingua, seu notas tradit; aut viso latrone clamat adesse latronem. Quando enim talis verosimiliter putare potuit ex illis suis indicijs securum ad mortem, aut mutilationem, & secuta est, si irregularis, tanquam is qui causam propinquam dederit: nisi forte excusaretur eo quod ad defensionem propria vitæ tale quid fecisset, prout intelligitur ex cap. Tu nos, De homic. §. ad vltimum. Addi potest quod alijs citatis habet Henriquez in sequenti §. 10. irregularem fieri Notarium, Aduocatum, aut Iurisperitum secuta morte qui Iudicē de causa, aut processu contra reum informat, aut registrum summat ad faciliorem Iudicis instructionem: quia talis informator, vel summissa secuto effectu, censetur cooperatus occidenti, aut mutilanti. Idem iudicandum esse vult de nuntio, cursore, & mādatorio, cui ex mandato Iudicis perinde creditur ac Notario. Imo idem quoque, de eo qui præuidens mortis, mutilationis periculum, literas, etiam si tanquam priuatus, scribit ad Iudicem vt capiat aliquem reum: ob quas fit vt ille hunc damnet morte.

Non habet autem locum memorata regula in eo qui in causa tantum ciuili accusat aliquem, qui cadens causa, contumax est, nec vult parere sententiæ Iudicis, & ideo morte mulctatur. Talis enim accusatio non est homicidij causa nisi remota: ideoque non inducit irregularitatem, prout deducitur ex cap. Postulasti, De homicidio. Quod idem potest iudicari (expressumq; est à Couar. ad Clement. Si furiosus, par. 2. §. 5. num. 3.) de eo qui accusat aliquem in causa criminali, quæ talis est vt mortem, vel mutilationem non mereatur: ipseq; accusans scit non mereri: sed per imperitiam, aut malitiam Iudicis morte damnatur accusatus. Nam talis accusatio, neq; ex sua natura, neq; ex intentione accusantis est causa propinqua homicidij.

Idem potest etiam iudicari de Episcopis, aut concionatoribus, eo quod delicta publicè, & nominatim obiurgant, inducti sunt Iudices ad exercendum iudiciū sanguinis. Pro quo facit quod habetur in historia tripartita lib. 10. capite 4. de D. Chrysostomo, quod cum Eutropium consulem publicè obiurgasset coram Arcadio Imperatore, hic ea remotus, illi caput ob crimina amputari iussit.

Cæterum circa ante memoratam protestationem aduertendum est: certum esse illum qui desert querelam de iudicio criminali, si non faciat eiusmodi protestationem etiam si nunquam intenderit mortem accusati, imo valde ei displiceat: irregularem esse, morte, vel mutilatione secuta. Non esse vero, si eandem faciat animo sincero, id est, interius in animo suo non intendens mortem, sicut exterius se non intendere protestatur: vtrumque enim habetur per cit. capite Prælati.

Verifatur autem in dubio an irregularis habendus sit in conscientia.

conscientia ille, qui exterius quidem protestatur se non intendere mortem; interius tamen in animo vere intendit. Nauar. enim in Enchir. cap. 27. numer. 226. putat irregulare esse; & se de facto sepe ita consuluisset. Fundamentum ipsius præter auctoritatem plurimum Canonistarum, quos refert, est: quod ille qui hoc modo accusat, causa sit mortis, & illa protestatio non sit ea quam ius requirit, cum non requirat fallacem, & mendacem: Couarr. vero ad Clemen. Si furiosus, 2. par. §. 5. numer. 2. quem sequitur Henriquez in libr. 14. cap. 11. sub finem, tenet sententiam contrariam, quam ut meliorem tueri possumus. Tum quia sola interioris voluntatis actio, non sufficit ad irregularitatem, ut Nauar. non negat. Tum quia ut eximat quis à numero illorum qui dando causam homicidij incurrunt in irregularitatem, satis est per memoratum cap. Prælati, ipsum uti protestatione ea de qua agimus. Ad quam nihil referre, an consentiat cum interiori voluntate protestantis, an dissentiat, confirmatur ex eo, quod pœnæ legi interpretatione, restringendæ sunt potius quàm ampliandæ: & contra, privilegia amplianda potius, quàm restringenda. Inde enim sequitur ius quod statuit hanc irregularitatem protestatione vitari, nō esse restrictione contrahendam ad eam protestationem quæ fit voce simul, & interiori intentione, sed esse ampliatione extendendum ad eam quæ fit absq; interiore intentione, præsertim penitus occultata. Neque est quod quis dicat periculum cui reus exponitur obitare tali restrictioni, vel ampliationi: neq; enim illud imputandum esse accusanti, sed ipsi reo qui se illi exposuit: argumentum cap. Postulasti, De homicidio. Quod autem Nauar. ait ius nō exigere protestationem fallacem: ita verum est, ut pariter verum sit nec veracem exigere particulariter, quia absolute exigit protestationem, ut protestatio est: nihil determinando de veraci, aut fallaci.

Si quæras, An aduocatus exercens suum officium in causa criminali, per eandem protestationem fiat immunis ab irregularitate. Respondet loco citato num. 5. Couarr. ex communi sententia, non fieri immunem, quando patrocinatur aduersus reum, sicut nec eum, ut idem ibid. vers. 13. addit, qui in causa criminali dicit testimonium, propter quod mors, aut mutilatio inferitur. Ratio vero est, quod tales præbeant causam homicidij proximam, ex qua ipsum de se, saltem ut plurimum, sequitur: ita ut protestatione intentio interior non possit sufficienter celari. Secus est vero de Aduocato, qui patrocinatur pro reo accusato. Ipse enim per dictam protestationem, imo & sine ea, tamen si Clericus sit, ex eo sem. auctore, fit immunis ab irregularitate, quantumcumq; ac ulator pœnæ talionis damnatus, mutilatione, aut morte mulctetur: nisi ipse patrocinando petat accusatoris calumniam puniri talione: isq; sententiæ Iudicis occidatur, vel mutiletur: quia in tali casu ille rationem subiret accusantis in causa sanguinis quem non iuuat protestatio.

Addit in sequen. 6. Couarr. ab irregularitate immunes fieri Inquisitores fidei per eam protestationem, quâ secundum cap. Nouimus, De verborum significatione, hæreticos post ipsorum damnationem tradentes Iudici seculari, rogant ne illos mulctet, aut morte afficiat. Quinimo sine tali protestatione immunes esse privilegio speciali, quo possunt simpliciter damnare hæreticos, & per sententiam declarare quod incurrerint pœnas, ut horitate Pontificum, & legum impositas. Nō autem pœnas ipsas quæ sunt sanguinis, mandare executioni immediate: adeo ut aliquem morte afficientes, aut mutilantes in irregularitatem incurrant.

His addenda est solutio dubij, An Clerici qui interfunt executioni pœnæ mortis sint irregulares: quam tradit Angelus Homicidium 1. num. 23. & Armilla verbo Irregularitas, num. 20. Estque fieri irregulares per cap. Ex litteris, De excessibus Prælatorum: si præfentes præstent aliquid auctoritatis in ea executione: ut censetur Prælati iurisdictionem temporalem habentes, qui ad sunt tanquam ij quorum auctoritate ea pœna infligitur: itemq; Clerici, qui interfunt custodia illius qui punitur morte, ne liberetur ab illa. Sin autem interfunt executioni sententiæ mortis ex sola curiositate, non fieri irregulares: quamuis in maioribus Ordinibus constituti aut beneficiarij, secundum receptâ sententiam peccent, ex Nauar. in Enchir. cap. 27. num. 214. Videri potest de his Molins, De iust. & iure tract. 3. disp. 8. nu. 13.

De irregularitate contracta verbo, Consulendo.

SECTIO III

SVperest ut dicamus de consilio: quo etiam ad incurrendam irregularitatem sufficienter, homicidium committitur. Tribus modis igitur, ut notatum est ad Anton. 3. par. tit. 28. c. 2. §. 2. tale consilium dari potest: responsione, approbatione, & persuasione. Responsione datur, cum quis interrogatur an alicui in certo aliquo casu ultimum supplicium, aut mutilatio debeatur. Quæ quidem fieri potest; aut quando quis interrogat tantum causa cognitionis, id est, tantum ut sibi scientiam eius rei comparet: ut, An hæreticus comburendus sit: aut quando quis interrogat causa executionis, id est, quia paratus est exequi quod fuerit responsum: v. g. An debeat extremo supplicio afficere criminofum, quem tenet in carcere. Atq; priori responsionis genere non contrahitur irregularitas. Hoc enim est, quod post Pat. v. Angelus Irregularitas 1. n. 4. & Sylu. Homicidium, 3. qu. 5. d. c. 4. tradunt, non incurri irregularitatem quando crimen nō imminet puniendum, etiam si respondeatur ipsum mereri mortem. Et ita, quem admodum Maiolus expressit lib. 2. c. 9. sub finem, ij qui componunt tractatus, commentarios vel consilia criminalia, quibus instruit Iudices de modo procedendi in infligendis pœnis corporalibus, aut Principibus consulunt ut certis criminibus irrogent pœnam mortis, aut mutilationis, non incurrunt irregularitatem: quantumcumq; iuxta eam instructionem exerceatur iudicium sanguinis: nisi iniquâ docuerint, aut consulerint, & Iudex eorum sententiâ secutus inique occiderit, vel mutilauerit, ex Tabiena Irregularitas 2. n. 10.

Posteriori vero genere responsionis, irregularitas contrahitur: ita ut oporteat rem mature considerare antequam respondeatur: & ex qualitate personæ, ac ex modo interrogandi, & ex alijs circumstantijs conijcere quo fine interrogetur: ne videlicet, ut habet Rosella Homicidium 4. n. 9. propter responsionem directam, vel indirectâ, interrogans intelligat quod debeat eum sanguine punire. Istud Couarr. ad Clemen. Si furiosus, par. 2. §. 2. n. 1. confirmat per cap. Si quis viduam, dist. 50. & per cap. 2. De Clericis pugnantis in duello, & per cap. Sicut dignum, De homicidio §. Clericos. Et ad illius declarationem statuit, pluribus auctoribus allatis, irregularitatem ex consilio contrahi, quando ille cui datum est, non erat alioqui facturus homicidium: aut etiam, quod idem probabiliter addendum putat, esset quidem alioqui facturus, sed per id consilium euaserit deterius, & obstinatio ad faciendum. Nam consilium homicidium, aut mutilationem ei qui erat alioqui facturus, neq; ex eo consilio euasit deserens, non contrahit in de irregularitatem: quod locis citatis Angelus & Syluester expresserunt. Et confirmatur, quia quod nihil in talem effectum influit, non censetur ei causam dedisse.

Atq; Couarr. ipse bene aduertit consulentem distinguere in 2. à mandante, qui fit irregularis ex mandato homicidij, quantumuis mandatarius sine mandato illud alioqui commissurus fuerit: quoniam ratione mandati accepti, censetur illud causa mandatis committere. Cuius differentia addi potest alia: quod cum mandans reuocatione mandati possit euitare irregularitatem, prout ante tradidimus in nu. 126. communiter tamen, nō possit consulens reuocando consilium, nisi efficaciter ei cui dedit persuadeat contrarium, & teneat omnes alias vias quibus executio prohiberi potest; ita ut (quod loco cit. D. Anton. expressit) secuto homicidio: si aduertat illius perpetrationem pendere ex suo consilio, debeat se existimare irregulare: non item si probabiliter putet ipsum aliunde pendere: & maxime si occisor testetur se non occidisse propter ipsius consilium.

Talis vero differentia ratio est, quod mandatum detur, & exequendum sit gratiâ eius qui mandauit: vnde hoc ipso quod reuocat suum mandatum, cessat causa data occisionis: consilium vero detur, & exequendum sit non gratiâ consulentis, sed gratiâ illius cui consilium datur, qui non ita facile dimouetur de sua opinione per simplicem reuocationem: imo sepe nec permultas rationes: ita ut reuocato consilio adhuc maneat ratio occidendi: in alijs vero que in memorato num. 126. retulimus, inter se conueniunt mandans, & consulens homicidium, vel mutilationem.

Hoc occurrit dubij, An si Iudex confiteatur se nolle mor-

135.

136.

137.

138.

te punire Reum qui secundum leges meretur mortem: Cōfessarius dicens se non posse ipsum absolueri nisi morte puniat, irregularitatem incurrat. Cui respondendum videtur, quod ex recentiorum sententia attingit Henriquez lib. 14. cap. 12. §. 4. lit. B. in margine, non incurrere: declarando tantum eidem Iudici, ad quid ex officio, & iure teneatur: quod si facere nō sit, ipsum tanquam violatorem legum, ex quarū præsripto sub mortali tenetur iudicare, non possit absolvere. Nam Cōfessarius debet ex officio absolutionem negare, non habenti propositum faciendi quod tenetur sub mortali. Credibile autem non est, quod Ecclesia irregularitatem imponat Sacerdoti qui ex suo officio tenenti declarat id, ad quod secundum ius sub peccato tenetur, ob officium quod gerit. Neque id est, cooperari occisioni, sed super ea cognitionem veritatis proponere in casu in quo non potest absque peccato celari. Quod si opus sit negationis prædictæ rationem reddere, id fiet dicendo ipsi Iudici: debes facere quod leges præcipiunt, & secundum eas aduersus reos agere. Non vero dicendo suspende, aut interfice, quoniam malum est si talis criminofus euadat impunitus, ex cuiusmodi dicto irregularitatem incurri, habetur ex cap. Ex literis, De excessibus Prælatorum.

139. Approbatione autem, datur consilium homicidij, prout D. Anton. loco cit. expressit, cum quis audiens aliquos velle facere homicidium, siue ipsius, siue alterius nomine, approbat: præmium, aut liberationem, aut receptionem, aut quamlibet aliam defensionem illis promittendo, aut gratum tibi fore homicidium significando, quod ex Nauar. in cap. 27. n. 219. est d. re. c. u. s. m. finalem homicidij: aut cum in consilio de morte alicuius tractatur, consentit quis cum alijs. Qua de causa irregularitatem contrahi, si mors sequatur, ex eo patet: quod talis approbatio non fit sine intentione homicidij perpetrandi.

140. Si quæras, An approbatio homicidij, quæ ipsum subsequitur, & rati habitio dicitur, inducat etiam. Inducere respondent Rosella Homicidium §. n. 2. & Syluest. eodem verbo quæst. 7. dicto 5. Couar. vero ad Clemen. Si furiosus, 2. par. §. 1. n. 4. prius proposita Felini ad cap. Sicut dignum, De homicidio, non nullorumque aliorum opinione; rati habitio inquam, homicidij inducere irregularitatem, ubi ipsum perpetratum esset nomine illius qui ratum habet: non item ubi ipsum perpetratum esset nomine alterius: asserit absolute, non inducere irregularitatem: quoniam ea non contrahitur nisi in casibus expressis in iure, ex cap. Is qui, De sentent. excommunic. in 6. Nulquam autem ius Pontificium expressit rati habitio committi homicidium, ex quo ratum habens sit irregularis. Idem sentiunt Tabiena Irregularitas, 2. §. 7. & Armilla eod. verbo, n. 22. Si opponas rati habitioem mandato comparari, & æquipollere, extra regulam Rati habitioem, De regulis iuris in 6. Respondet Couar. eam regulam vniuersè locum habere, quoties non requiritur specifica iuris determinatio: seu in iure specialiter determinatum esse casum, sicut esse debet casus in quo irregularitas incurritur, per citatum cap. Is qui. Non sequitur ergo si committens homicidium fiat irregularis, pariter illud ratum habentem fieri irregularem: quia istud posterius non est perinde ac illud prius, in iure expressum, prout ad irregularitatem incurram requiritur. Si vrgeas per cap. Cum quis, De sententia excommunicationis in 6. ratum habentem Clerici percussorem facere suo nomine, incurrere in excommunicationem Canonis, Si quis suadente Diabolo, 17. quæst. 4. Idem author respondet, nondum aliquid tale quoad irregularitatem constitutum esse ab Ecclesia de ratum habente: vnde cum irregularitas non incurratur nisi in causa à iure expresso: non esse quempiam censendum irregularem ob rati habitioem. Quæ sententia tanquam mitis, simul & probabilis teneri potest, sicut tenet Henriquez l. b. 14. cap. 12. §. 10. littera R.

141. Persuasione denique datur consilium homicidij, cum quis alicui persuadet, vel ipsam occisionem, vel illius causam, seu aliquid ad eam sufficienter ordinatum: vt fit cum quis alicui, qui ab alio prouocatus est iniurijs, persuadet, vt tueatur suum honorem. Quatenus autem irregularitas incurratur tali genere consilij intelligitur ex distinctionibus quas tradit Tabiena in verbo, Irregularitas 2. §. 10. Consiliū, inquit, est de morte, vel de causa mortis. Ac de morte rursus, vel im-

minente; ita vt consilium ipsum causa sit executionis: vel non imminente, ita vt sit causa tantum cognitionis: prioris que modo inducit irregularitatem secuto homicidio, vel mutilatione: nō item posteriore, per eadem quæ ante dicta sunt de responsione num. 135. & 136.

De causa mortis vero, vel consilium est dolosum, seu quomors intenditur: vt si Titio persuadeatur emere catapultam, qua creditur suum inimicum interfecuturus: sicque siue causa sit immediata, siue mediata, secuto homicidio inducit irregularitatem, per cap. Si quis viduam, distinct. 50. vel non est dolosum, vt pote absque intentione homicidij datum secundum iura: tuncque vel non imminet periculum mortis ex causa super qua consilium datur: & ita non contrahi irregularitatem probatur: quia ex consilio de morte non imminente, minime contrahitur, ex præced. numero 135. vel imminet periculum, tuncque vel causa mortis super qua datur consilium est mediata: vt oppugnatio castris, vel est mediata, dispoſitio bombardæ. Si que est mediata, incurritur irregularitas, si verosimile fuit ex tali causa mortem secuturam: quia ipse consulens debuit tunc de eo cogitare, ideoque negligentia saltem facit ipsum obnoxium irregularitati.

Excipiendus est tamen is qui in iusto bello hortatur milites vt fortiter, magnoque animo præsertim ad repertendam victoriam, liberandamque patriam: dummodo hortetur absque intentione speciali mortis, vel mutilationis cuiusquam: quod plene tractatum videri potest apud Nauar. cap. 27. nu. 215. & duobus sequentibus. Non autem is qui hortatur in bello iniusto etiam tantum pulsando tympani, aut tubam, prout expressit Henriquez lib. 14. cap. 12. §. 7. littera B. in margine; & ratio est, quod concurrat ad homicidium iniustum. Excipiendi sunt item Prælati, qui contra inferentes vim rebus Ecclesie implorant brachium seculare hortando, nō quidem vt occidant, vel mutilent: sed vt Ecclesiam ab hostium oppressione liberent. Etsi verosimile sit inde securitas cædes. Ita colligitur ex cap. Postulasti, De homicidio: & docet D. Anton. 3. par. tit. 28. cap. 2. §. 1. ex quo ad verbum idem habet Tabiena in sequenti §. 24. Excipiendi sunt adhuc ex Felino ad cap. Sicut dignum, De homicidio, num. 10. Inquisitores fidei, tradentes Iudici seculari damnatum à se, quantumuis certi omnino sint de futura morte. Quod idem ex Hostiensis refert Tabiena in præcedenti §. 9.

Si vero causa fuit mediata, nec verosimile fuit mortem secuturam, non incurritur irregularitas. Quod Tabiena expressit ibid. §. 11. propositione sexta; & illustrari potest duplici exemplo: quorum prius est, si Titius Petrum fugientem manus hostium, qui ipsum occidere tenent, persuadent ne fugiat, eo quod putet se cohibere posse eosdem hostes, quia sunt ipsi affinitate, vel familiaritate valde coniuncti: vel apud eos auctoritate multam valere potest. contingatque Petrum, eo quod subliteris, occidi: Titius ex tali homicidio non efficitur irregularis. Posterior est, si quis videns puerum ad aquantem in flumine equum dantem signa voluntationis in aqua, eundem puerum hortetur, vt statim descendat, eo quod iudicet illam ea ratione facilius euasurum, si ille descendens submergatur, non erit iste, qui descensum consuluit, irregularis.

Si autem causa mortis super qua datur consilium, sit immediata, & mortis imminente: aut tale consilium datur pro defensione fidei, vel Ecclesie: vt hortando ad martyrium: aut pro defensione patriæ, vel oppressorum extra causam fidei. Atque prior modo, non inducere irregularitatem ex Innocentio, Horiensi D. Antonino, & Rosella referens Tabiena, confirmat in verbo Irregularitas 2. §. 10. & 15. ex cap. Pro membris, 23. quæst. tertia, & ex cap. Omni timere, in sequenti quæst. 8. Infertque quod habetur ex Felino per cap. Ad abolendam, De hæreticis, sub finem, ab irregularitate excusari Inquisitorem fidei si infest, vt Iudex secularis puniat hæreticum pœna mortis. Tale consilium enim pertinet ad defensionem fidei. Posteriori modo vero ex Hostiensis, & Innocentio habet Tabiena in eod. §. 15. consulentem incurrere in irregularitatem, si verosimiliter sciat inde secuturam mortem, eaque sequatur. Verum locus excusationis esse posse videtur ob naturalem obligationem subueniendi patriæ periclitanti: vt & Principi, ex præced. nu. 109.

145. Haecq; de irregularitate ex homicidio, quae dicto contra-

Sin autem tractetur inter eos, quorum alij sunt superio-

- 157 De eo in quo datur vo. iferando, aut infantes habendo secum in lecto.
158 De eo in quo datur colludendo.
159 Ratio cur in talibus, & alijs similibus casibus irregularitas incurratur.
160 De cooperante occisioni, vel mutilationi, ac primum de eo qui deliberate.
161 Quid tenendum, cum multi non de communi consilio aliquem aggrediuntur, & quid de insigente vulnere lethale ei, qui ab alio occiditur.
162 Quid tenendum, quando plures plura vulnera inflixerunt vni, & necitur ex quo sit mortuus.
193 Quid de eo qui animo occidendi percussit aliquem qui ab alio occisus est.
164 Quid de eo qui alicui vulnus inflixit, non quidem lethale, ex eo tamen non ob aliquam causam interuenientem mortuus est.
165 Quatenus irregularitas incurratur pugnando in bello iusto.
166 Quando omnis defensio, irregularitatem non inducat, & quando inducat.
167 Ratione, & exemplis declaratur quando inducat.
168 Quatuor condiciones quas concurrere oportet ad contrahendam irregularitatem ex defectu defensionis: & nonnulla inde deducta.
169 De obligatis ad defensionem ex officio publico, aut mercenaria conventionione.
170 De advocatis, aut Procuratoribus deserentibus patrocinium Rei ei: aut medicis, vel chirurgis negligentibus cura aegri: & id genus alijs contra delictum ipsorum ex iustitia.
171 Statutum Concilij Tridentini de dispensatione in irregularitate ex homicidio.

VT homicidium committi, sic irregularitas contrahi factu potest primo quidem materialiter: vel dando alteri arma ut aliquis occidat: vel deducendo aliquem in locum ubi occidendus est: prout vsuuenit ei qui comitatur Iudicem tanquam Notarius, aut satellites, vel cultos damnati ducti ad mortem, ex Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 217. patetq; ex cap. Aliquantos, dist. 51. Secundo vero, effectiue, nempe occidendo, vel mutilando per seipsum. Tertio, dando sufficientem occasionem mortis, vel mutilationis. Quarto, cooperando in alicuius occisione, vel mutilatione.

De irregularitate incurta facto, materialiter.

SECTIO I.

CAP. VII. De irregularitate ex homicidio, contracta facto.

SVMMARIVM.

- 146 Varij modi quibus facto incurratur irregularitas ex homicidio.
147 Non incurratur irregularitatem qui dat arma sua alicui a quo defendatur, vel qui seipsum defendat ab inuafore.
148 Nec incurratur qui dat ad vsu licitum: secus vero qui ad vsu illicitum.
149 Ut committens homicidium, vel mutilationem, sic & ei auxilium dans irregularis est, nec excusatur ex eo, quod det bonum sine.
150 Excusatio est, cum in bello iusto pugnaur, aut talis reipub. necessitas vrget, vt si quis non pugnat, hostis illam vastaret.
151 Duae rationes quibus hoc probatur.
152 De eo qui dat occasionem mortis, aut mutilationis, quando in irregularitatem incurrat, aliquot casibus propositis declaratur.
153 De casu in quo rixando occasio datur: aut domi alendo feram.
154 De eo in quo datur, exercendo chirurgi, aut medici officium.
155 De eo in quo datur castigando subditum.
156 De eo in quo datur ludendo, aut agendo aliquid periculosum, aut rixando cum grauida.

DE hac, quod eum qui dat arma, notanda sunt aliquot propositiones ex Nauar. in Enchir. cap. 27. Prima est in num. 212. Si quis inuafus ab altero cui se resistere posse diffidit, det arma sua tertio a quo defendatur, si hic inuaforem occidat, illum non esse irregularem, qui arma dedit: quia sicut potuit per se occidere in illa extrema necessitate, sic potuit per alium. Attamen quia in tali casu non liceret occidere nisi cum moderamine inculpatae tutelae: difficultas esse potest. An si in hoc casu ille, cui arma data sunt, occidat sine eo moderamine, is qui dedit fiat irregularis. Cui occurrendum est, probabile videri non fieri. Ratio est: quia danti arma in tali casu, liceret per seipsum occidere propter inuitabilem necessitatem, quam ob defectum virium & industriae diffidens se vitare posse, licite ad suam defensionem adhibet tertium dando ei arma: quibus si perperam vtatur, non est imputandum danti: in cuius potestate non est amplius eorundem armorum vsus, postquam illa alteri tradidit eo sine. Imputandum igitur est inuafori qui dantem redegit in eas augultias, vt ad vitam conseruationem dare cogereetur. Secunda propositio est in eod. nu. 212. Si quis contra naturalem obligationem det ea intentione arma proximo, vt occidendo defendat se contra aggredientem, secuta morte aggressoris, taliter dantem effici irregularem: quia sicut occidendo per se alterius aggressorem sum irregularem, ita etiam sum occidendo eundem per alium. Tertia, quam in sequenti num. 215. 216. & 217. Nauar. tractat, est. Eum qui dat arma alicui absq; speciali intentione, vt occidat vel mutilet: sed tantum intentione generali, vt pra-

AL
IS